

Súd: Okresný súd Liptovský Mikuláš
Spisová značka: 9Ps/2/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5618200263
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Slavomíra Mlynarčíková
ECLI: ECLI:SK:OSLM:2020:5618200263.8

Uznesenie

Okresný súd Liptovský Mikuláš v konaní o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony C. D., nar. XX. XX. XXXX, prihlásený k trvalému pobytu K. XX, B. Y., zastúpený procesným opatrovníkom Mestom Liptovský Hrádok, so sídlom Hviezdoslavova 170, Liptovský Hrádok, IČO: 00 315 494, o návrhu I. D., nar. XX. XX. XXXX, prihlásený k trvalému pobytu K. XX, B. Y., na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, za účasti Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš, Tomášikova 5, Liptovský Mikuláš, takto

rozhodol:

I. Súd konanie **z a s t a v u j e**.

II. Žiaden z účastníkov **n e m á** nárok na náhradu trov konania.

III. Trovy dôkazov **p l a t í** štát.

o d ô v o d n e n i e :

Návrhom podaným na Okresnom súde Liptovský Mikuláš 29. 1. 2018 navrhovateľ I. D. žiadal, aby súd pozbavil spôsobilosti na právne úkony jeho syna C. D. a za opatrovníka ustanovil navrhovateľa. Návrh odôvodnil tým, že u C. D. sa v priebehu posledných rokov rozvinula závislosť od alkoholu v kombinácii s benzodiazepinom. Pri náhlej absencii alkoholu a liekov je jeho syn ohrozený opakovanými epileptickými záchvatmi, ktoré si nadobudol závislosťou. Syn bol niekoľkokrát hospitalizovaný v Rakúsku na zápal pankreasu s následným stavom delíria. Niekoľkokrát bol hospitalizovaný na psychiatrickom oddelení v Liptovskom Mikuláši s cieľom vyliečiť sa zo závislosti, ale liečba nebola úspešná. Pri prvom menšom konflikte hneď podpísal reverz. Následne začalo dochádzať k porušovaniu zákonov vlámaniami a krádežami. Súd nariadil synovi trojmesačné ústavné liečenie, ktoré bolo neúspešné. Jeho zdravotný stav je natoľko vážny, že sa pokúsil párkrát o samovraždu s cieľom upozorniť na seba. Rozpráva, že by sa rád liečil ale túžba po alkohole je silnejšia. Každé dobrovoľné liečenie je trojmesačné, čo je krátka doba pri takej silnej závislosti.

2. Navrhovateľ zobral návrh späť písomným podaním zo dňa 8. 7. 2018 doručeným súdu 11. 7. 2018. Uznesením zo dňa 10. 8. 2018 sp. zn. 9Ps/2/2018 súd konanie nezastavil, keďže konanie sa mohlo začať aj bez návrhu a súd dospel k záveru, že v konaní je potrebné pokračovať (§ 29 ods. 3 CMP). Následne súd uznesením zo dňa 8. 1. 2019 sp. zn. 9Ps/2/2018 zastavil podľa § 247 ods. 1 CMP, keďže podľa názoru prvostupňového súdu neboli splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. V tom čase bol C. D. právoplatne odsúdený rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 3T/11/2018-114 zo dňa 27. 6. 2018, ktorý nadobudol právoplatnosť 13. 7. 2018 za prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona na trest odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia. Súd vychádzal z toho, že C. D. bol v čase spáchania trestného činu trestne zodpovedný (12. 8. 2017), teda netrpel na duševnú poruchu, pre ktorú nemohol rozpoznať protiprávnosť činu alebo ovládať svoje konanie. Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie prokurátor Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš. Prokurátor poukázal na znalecký posudok v trestnom konaní sp. zn. 2T/97/2016, v ktorom znalkyňa

podala písomný znalecký posudok č. 29/2016 zo dňa 30. 8. 2016, v ktorom konštatovala, že C. D. trpí na poruchy psychiky a správania zapríčinené alkoholom - syndrómom závislosti od alkoholu v treťom vývojovom štádiu alkoholizmu. Vplyvom alkoholu dochádza k progresii osobnostných devastačných zmien a k alkoholickej osobnostnej štruktúre. Tieto skutočnosti boli zistené k 30. 8. 2016. C. D. bolo Okresným súdom Liptovský Mikuláš rozsudkom zo dňa 31. 10. 2016 právoplatným 31. 10. 2016 sp. zn. 2T/97/2016 uložené aj ústavné ochranné protialkoholické liečenie, ktoré bolo neskôr zmenené na ambulantné ochranné protialkoholické liečenie. Krajský súd v Žiline uznesením zo dňa 29. 5. 2019 sp. zn. 10CoP/11/2019-73 zrušil uznesenie prvostupňového súdu o zastavení konania a vrátil vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Krajský súd poukázal na to, že v danom type konania je znalecké dokazovanie preferovaný dôkazný prostriedok. V konaní nebola zodpovedaná a vyriešená základná skutková otázka, či C. D. v dôsledku nadmerného požívania alkoholických nápojov je postihnutý duševnou poruchou, ak áno, akú intenzitu táto porucha dosahuje a do akej miery je spôsobilý sám si obstarávať svoje záležitosti. Ak výsledok odborného posudku vylúči duševnú poruchu v dôsledku nadmerného požívania alkoholických nápojov bude možné v rovine procesnoprávnej posúdiť splnenie podmienok pre zastavenie konania podľa § 247 ods. 1 CMP.

3. Navrhovateľ súdu elektronicky dňa 2. 2. 2020 oznámil, že sa na pojednávaní nezúčastní, lebo je dlhodobo odcestovaný v zahraničí. Súhlasil s pojednávaním v jeho neprítomnosti. Uviedol, že návrh podával pred dvomi rokmi, keď boli celkom iné okolnosti. Odvtedy sa zmenili, syn už nepije a hľadá si prácu. Syn má pozitívne zmýšľanie, abstínuje a dáva si život do poriadku. Myslí si, že v súčasnosti by nemalo zmysel, aby bol zbavený svojprávosti alebo obmedzený v spôsobilosti na právne úkony. Pre pozitívne zmeny, ktoré sa s ním udiali, by to bolo kontraproduktívne. Súd vykonal pojednávanie v neprítomnosti navrhovateľa (§ 183 ods. 1 CSP).

4. Súd vykonal pojednávanie v neprítomnosti procesného opatrovníka Mesta Liptovský Hrádok, predvolanie na pojednávanie mu bolo doručené 29. 1. 2020, o odročenie pojednávania nežiadal (§ 183 ods. 1 CSP).

5. Súd vykonal dokazovanie výsluchom C. D., súdnej znalkyne MUDr. I. J. a listinami v spise najmä z čísla listov, (ďalej iba čl.) lustrácia v Registri obyvateľov SR čl. 4, lustrácia v registri priestupkov čl. 32, lustrácia v GP SR čl. 33-34, výpis z registra trestov GP SR čl. 35, písomné vyjadrenie rodičov C. D. čl. 40-41, rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 3T/11/2018-114 čl. 52-57, lustrácia v ZVJS čl. 84, znalecký posudok súdom MUDr. I. J. čl. 102-122, oznámenie s vyjadrením navrhovateľa čl. 129.

6. § 247 Civilného mimosporového poriadku (CMP)

(1) Ak nie sú splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti, zmenu obmedzenia spôsobilosti alebo navrátenie spôsobilosti, súd konanie zastaví.

§ 10 Občianskeho zákonníka (OZ)

(2) Ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov, či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

7. C. D. nesúhlasil s obmedzením spôsobilosti na právne úkony.

8. Naposledy bol C. D. hospitalizovaný na psychiatrickom oddelení Liptovskej nemocnice s poliklinikou MUDr. Ivana Stodolu v Liptovskom Mikuláši od 10. 12. do 19. 12. 2019. Na oddelenie bol privezený rýchlou zdravotnou pohotovosťou, ktorú si privolal sám, aby zastavil ťah. Tomuto stavu predchádzalo jeho prepustenie na slobodu a pri príjme uviedol, že chce prestať s pitím, ale nedokáže to. Znalkyňa vyšetrila C. D. 30. 12. 2019 v jej ambulancii v Martine. V minulosti sa C. Á. D. dvakrát podrobil dobrovoľnej protialkoholickému liečebiu na Prednej Hore a v Banskej Bystrici. Z obidvoch liečení bol na vlastnú žiadosť predčasne prepustený. Od 7. 2. 2019 do 30. 5. 2017 absolvoval ochranné protialkoholické liečenie ústavnou formou nariadené súdom v Psychiatrickej liečebni v Sučanoch (rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 2T/97/2016 zo dňa 31. 10. 2016). Od 30. 5. 2017 bola zmenená forma ochranného protialkoholického liečenia na ambulantnú. C. D. bol opakovane hospitalizovaný na psychiatrickom oddelení Liptovskej nemocnice s poliklinikou v Liptovskom Mikuláši na zastavenie alkoholického ťahu (od 2. 3. do 13. 3. 2018, v septembri 2018, od 10. 12. do 19. 12. 2019). Znalkyňa uviedla, že vzhľadom na doterajší priebeh ochorenia, nedostatočnú spoluprácu pri liečbe, neharmonickú štruktúru osobnosti s impulzívitou, ťažkou poruchou kontroly zneužívania alkoholu,

závažných zdravotných a sociálnych následkov zneužívania alkoholu, je ďalšia prognóza zdravotného stavu u C. D. nepriaznivá.

9. Súdom ustanovená znalkyňa MUDr. I. J. vypracovala znalecký posudok č. 01/2020 k 30. 12. 2019. Znalkyňa na pojednávaní potvrdila závery znaleckého posudku. Podľa záverov znaleckého posudku C. D. trpí chronickou psychickou poruchou - syndrómom závislosti od alkoholu v III. štádiu. U C. D. je prítomná chorobná túžba po alkohole, jeho užívanie napriek dlhodobým nepriaznivým následkom a sú prítomné ťahy pitia (udržiavanie intoxikácie alkoholom počas viacerých dní bez prerušenia). Klesá u neho tolerancia voči alkoholu a po vytriezvení sa dostavuje abstinenčný stav. Syndróm závislosti od alkoholu je chronická a často celoživotná duševná porucha. Prognóza zdravotného stavu u C. D. je nepriaznivá pre jeho nedostatočnú spoluprácu pri liečbe a aj počas výkonu ambulantnej protialkoholickej liečby abstinenciu porušuje. C. D., pokiaľ nie je pod vplyvom návykovej látky, je schopný prejavíť svoju vôľu, sám rozhodovať bez ovplyvnenia inými osobami. C. D. je schopný orientovať sa v čase a aj vo vzťahu k plánovaniu budúcnosti. C. D., pokiaľ nie je pod vplyvom návykovej látky, je schopný posúdiť dôsledky svojich rozhodnutí vo vzťahu k ich následkom. C. D., pokiaľ nie je pod vplyvom návykovej látky, je schopný porozumieť obsahu verbálneho prejavu v plnom rozsahu a je schopný z hľadiska obsahu naň primerane reagovať. C. D. je schopný čítať, písať, počítať a pokiaľ nie je pod vplyvom alkoholu, je schopný porozumieť písanému textu v plnom rozsahu, je schopný naň primerane reagovať z hľadiska obsahu. C. D. je schopný pochopiť hodnotu vecí, aká je obvykle prikladaná vo vzťahu k peňažnému vyjadreniu. C. D. je schopný nakladať s peňažnými prostriedkami bez obmedzenia, pokiaľ nie je pod vplyvom návykovej látky.

10. Zásah do právnej spôsobilosti fyzickej osoby patrí medzi najzávažnejšie zásahy do osobnostných práv človeka. Prijatím Civilného mimosporového poriadku je vylúčené pozbavenie spôsobilosti na právne úkony. V dôsledku zmeny spoločenských pomerov sa sleduje oddelenie záujmov jednotlivca od štátu a vychádza sa zo zásady priority slobodného a autonómneho jednotlivca, ktorému nesmie byť štátom znemožňované realizovať svoju predstavu o šťastí vnucovaním ochrany štátu tam, kde si jednotlivec, prípadne za pomoci rodiny dokáže pomôcť sám. Zásah súdu do spôsobilosti na právne úkony je posledné riešenie. Dôsledkom obmedzenia spôsobilosti na právne úkony fyzickej osoby je, že takýto právny úkon fyzickej osoby sa považuje za absolútne neplatný. Právny úkon je prejav vôle smerujúce najmä k vzniku, k zmene alebo zániku tých práv a povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú (§ 34 OZ). Jedným z pojmových znakov právneho úkonu je prejav vôle. Vôľa je jav psychického vnútra človeka, ktorá sa objektivizuje prejavom navonok. V dôsledku duševnej poruchy je narušený proces tvorby vôle, ktorý vychádza z chorobných zmien.

11. Predpokladmi obmedzenia spôsobilosti na právne úkony sú 1/ postihnutie duševnou poruchou alebo 2/ užívanie návykových látok. Len skutočnosť, že osoba trpí duševnou poruchou nie je dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Kritériom pre obmedzenie spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony je, že fyzická osoba je schopná robiť len niektoré právne úkony. Súd musí vždy zohľadňovať Listinu základných práv a slobôd (najmä Článok 5). Listina garantuje základné práva a k ich obmedzeniu možno pristúpiť len z dôvodu ochrany základných práv iných osôb alebo verejného záujmu, ktorý je v podobe princípu, či hodnoty obsiahnutý v právnom poriadku.

12. Alkoholizmus sa považuje za duševnú poruchu. Za nadmerné požívanie alkoholických nápojov sa považuje trvajúci stav („požívanie“). Vyššie uvedené dôvody sú prvou podmienkou pre rozhodnutie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony. Druhou podmienkou je, že tieto skutočnosti majú príčinný vzťah k tomu, že fyzická osoba nemôže pre ne robiť určité právne úkony. Pre obmedzenie spôsobilosti na právne úkony pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných látok je potrebná určitá trvalosť zníženej schopnosti robiť právne úkony (ak by bol právny úkon urobený v okamžitom stave alkoholického opojenia bol by neplatný podľa § 38 ods. 2 OZ).

12. Súd sa musí v rozhodnutí o obmedzení spôsobilosti na právne úkony uviesť koho, prípadne čo ohrozuje plná spôsobilosť fyzickej osoby na právne úkony; musí existovať vzťah príčinnej súvislosti, prečo fyzická osoba nemôže robiť konkrétne právne úkony a prečo nemožno situáciu riešiť miernejšími prostriedkami.

13. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je možné len vo vzťahu k právnym úkonom, z ktorých vznikajú, menia sa, alebo zanikajú právne vzťahy (občiansko-právna úprava, obchodno-právna úprava,

pracovno-právna úprava, rodinno-právna úprava pri ktorých je daná právomoc súdu). Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony fyzickej osoby sa môže týkať len súkromného práva. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony fyzickej osoby sa nemôže týkať verejného práva a ani zasahovať do mimoprávnej sféry (napríklad zákaz návštev pohostinských zariadení, zákaz požívania alkoholických nápojov, zákaz viesť motorové vozidlo, zákaz vykonávať volebné právo). Nie je možné obmedziť právo fyzickej osoby konať pred súdmi alebo orgánmi štátu, či samosprávy, keďže všeobecný súd nemôže rozhodovať o obmedzení základných práv a slobôd. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony sa vzťahuje aj na procesné úkony v konaniach vo veciach týkajúcich sa právnych vzťahov vyplývajúcich z hmotnoprávných úkonov v rozsahu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony (R 35/1983). Vo výroku rozhodnutia súd uvedie, na ktoré právne úkony nie je fyzická osoba spôsobilá (negatívny výpočet) alebo na ktoré právne úkony je fyzická osoba spôsobilá (pozitívny výpočet). Právoplatné rozhodnutie súdu o obmedzení spôsobilosti na právne úkony má konštitutívne účinky. Okamihom právoplatnosti takéhoto rozhodnutia sa mení postavenie fyzickej osoby tak, že nie je sčasti spôsobilá nadobúdať svojimi úkonmi práva a povinnosti.

14. C.L. D. trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná (syndróm závislosti od alkoholu), ale nebolo zistené, že je schopný robiť len niektoré právne úkony. Pokiaľ nie je pod vplyvom návykovej látky, je schopný prejavíť svoju vôľu. Proces tvorby vôle pokiaľ nie je pod vplyvom alkoholu nie je narušený. Ak by urobil právny úkon v stave alkoholického opojenia, bol by takýto právny úkon neplatný ako u každej inej fyzickej osoby spôsobilej na právne úkony (§ 38 ods. 2 OZ). Keďže nie sú splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony súd konanie zastavil.

15. O trovách konania súd rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (§ 52 CMP) a že trovy dôkazov platí štát (§ 251 ods. 1 CMP). Súd nepovažoval podanie návrhu za zjavne bezdôvodné.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu možno podať odvolanie v lehote do 15 dní od doručenia uznesenia na Okresnom súde Liptovský Mikuláš (písomne v štyroch vyhotoveniach). Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 59 ods. 1 CMP, § 355 ods. 2, § 359, § 362 ods. 1 CSP).vyhotoveniavyhotovsúde

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. Odvolacie dôvody možno meniť až do rozhodnutia o odvolaní (§ 62 ods. 1, 2 CMP).

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedenie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáhal (odvolací návrh). (§ 363 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že a/ neboli splnené procesné podmienky, b/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, c/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, d/ konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, e/ súd prvej inštancie nevykonával navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, f/ súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo h/ rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 CSP).